და საბოლოდ შეჯამებულია მიზეზები, თუ რატომ მიმართავდა თავის ქალას ხელოვნურად დეფორმაციის პრაქტიკას მცხეთის მოსახლეობა. სურ. 7, ცხრ. 7, ლიტ. 28.

ავტ.

1.6.1.2.11. ადამიანის გავრცელება კავკასიაში უკანასკნელი გამყინვარების უცივეს და უმშრალეს პერიოდში. /ა. გავაშელიშვილი/. სამხრეთ კავკასია – არქეოლოგიური კონტექსტი. – 2020. – #1. – გვ. 117-132. – ქართ.; რეზ.: ქართ., ინგლ., რუს.
მას შემდეგ, რაც ანატომიურად თანამედროვე ადამიანი წარმოიშვა, მემკვიდრეობით კლონურად გადაცემულ დნმ-ში (მაგალითად, Y-ქრომოსომა და მიტოქონდრიული დნმ) დაგროვდა გენეტიკური მრავალფეროვნება, რითიც დგინდება ადამიანის წარმოშობისა და ევოლუციის გზები. სტატიაში მოცემულ კვლევაში გამოყენებულია Y-ქრომოსომული შტოები (ანუ მამური შტოები), რომლებიც წარმოიშვა უკანასკნელი გამყინვარების დროს. საკვლევი ჰიპოთეზის თანახმად გეოლოგიურ წარსულში უმთავრესი მოვლენა, რომელსაც შეეძლო გამოეწვია გენეტიკური განსხვავებები ადამიანთა პოპულაციების ერთმანეთისგან რეპროდუქტიულად დაშორებით (ე.ი. იზოლაციით), იყო გამყინვარების პერიოდის ტემპერატურული მინიმუმების თანმიმდევრობა. ავტორის ჰიპოთეზა მოტივირებული იყო იმით, რომ ტემპერატურულ მინიმუმთა თარიღები თითქმის ემთხვეოდა მამური შტოების წარმოშობის სხვა მკვლევარების მიერ ნავარაუდევ პერიოდებს. შესაბამისად, ამ მინიმუმების დროს ბიომების გავრცელებას უნდა მოეხდინა გავლენა მამური შტოების წარმოქმნასა და გავრცელებაზე. სურ. 1, ცხრ. 6, ლიტ. 1.

ავტ.

6.2. ენა და ლიტერატურა

6.2.1. ენების ზოგადი კვლევები

1.6.2.1.1. სახელის ფუძის განსაზღვრის მეთოდოლოგიური ასპექტები ქართულში. /რ. გერსამია/. ენა და კულტურა. – 2019. – #22. – გვ. 14-20. – ქართ.; რეზ.: ქართ., ინგლ.
სახელის ფუძე ის მონაცემია, რომელსაც უკავშირდება მისი ლექსიკური მნიშვნელობა და სტრუქტურულად ყველა ფლექსიური აფიქსის ჩამოშორებით მიიღება. -ებ მორფემის ფუნქციები დგინდება სინტაგმატური და პარადიგმატული მიმართებებით, მორფემათა რანგობრივი სტრუქტურის ანალიზით, ის აღნიშნავს სემანტიკურ სიმრავლეს და აწარმოებს რიცხვის (მრავლობითის) გრამატიკულ კატეგორიას, ანუ მას აქვს როგორც დერივაციული, ისე ფლექსიური აფიქსის სტატუსი, რომელიც დერივაციულ და ფლექსიურ მოდელებში მისი პოზიციის განსაზღვრით დგინდება. ლიტ. 6.

ავტ.

1.6.2.1.2. ქართული ჟესტური ენის ზმნის პირიანობა. /თ. მახარობლიძე/. ენა და კულტურა. – 2019. – #22. – გვ. 31-40. – ქართ.; რეზ.: ქართ., ინგლ.
ქართულ ჟესტურ ენაში, ისევე როგორც სხვა ჟესტურ და სამეტყველო ენებში, ზმნას შეიძლება ჰქონდეს სუბიექტი და ობიექტები. როგორც ცნობილია, ჟესტური ენები მრავალპირიანი ზმნების მქონე ენებია, თუმცა თავად პირიანობისა და ვალენტობის ცნებათა გაგება ამ ენებში განსხვავებულია სამეტყველო ენების შესაბამისი კატეგორიებისაგან. პოლიპერსონალურია (ანუ ინკორპორირებულია) ზმნის ფორმა, რომელსაც შეუძლია კინეტიკურად ასახოს ობიექტისკენ მიმართული ან ორიენტირებული დინამიკა. ჟესტურ ენებში ვალენტობა უტოლდება პირიანობის ცნებას, სამეტყველო ენებში კი ეს ცნებები განსხვავებულია. პირიანობა ჟესტურ

არქეოლოგიურ ფაქტებზე დაყრდნობით მოცემული რეცენზია აღნიშნული ტრადიციის მყარი, ადგილობრივი ფესვების არსებობაზე მიუთითებს. ლიტ. 21.

ავტ.

1.6.1.2.9. პიტიახშები ანტიკური ხანის იბერიაში. /ზ. ბრაგვაძე/. სამხრეთ კავკასია – არქეოლოგიური კონტექსტი. – 2020. – #1. – გვ. 80-93. – ქართ.; რეზ.: ქართ., ინგლ., რუს.
1902 წელს, სოფელ ბორში ნაპოვნი არქეოლოგიური არტეფაქტები ინახება სანკტ-პეტერბურგის „ერმიტაჟში". მასალებს შორის განსაკუთრებით საინტერესოა ვერცხლის თასი არამეული წარწერით: „კეთილი პიტიახშ ბუზმიჰრი". ამ წარწერით ცნობილი გახდა, რომ რომაული ეპოქის იბერიის სამეფოში არსებობდა პიტიახშის ინსტიტუტი. რა თქმა უნდა, საინტერესოა, არის თუ არა პიტიახშის საძვალე ის სამარხი, რომელშიც აღმოჩნდა აღნიშნული ნივთი. საქმე ის არის, რომ ბორში არ გვხვდება სარკოფაგები და აკლდამები, მხოლოდ ორმოსამარხებია, რაც ჩემი აზრით, გამორიცხავს აქ პიტიახშის განსასვენებლის არსებობას და ის მდიდრული ინვენტარიც, რომელიც აღმოჩენილია წარწერიან თასთან ერთად, პიტიახშის საკუთრება არ არის. უფრო სარწმუნოა, რომ ეს თასი პიტიახშ ბუზმიჰრის ნაჩუქარია. რომაული ხანის იბერიის სამეფოში მსგავსი შემთხვევა არაერთია ცნობილი. კონკრეტულად სად არის ბუზმიჰრ პიტიახშის სამარხი? ამ კითხვაზე პასუხი ჯერ არ არის ცნობილი. სტატიაში სხვა საკითხებთან ერთად განხილულია არმაზისხევის სამაროვნის პიტიახშების ქრონოლოგიური რიგი და გამოთქმულია ვარაუდი, რომ პიტიახშები დაკრძალული არიან მხოლოდ ნომერ 1, 2 და 3 სამარხებში. ასევე მოცემულია პიტიახშის სამარხებისა და არმაზისხევის ნაგებობების ურთიერთმიმართების საკითხი და გამოთქმულია მოსაზრება, რომ შენობები სამარხებზე ადრეულია. I საუკუნის 70-იან წლებში (არა უგვიანეს ქ.შ. 75 წ.) საცხოვრებელი განადგურდა მიწისძვრის შედეგად და მას აქეთ ეს ტერიტორია გამოიყენებოდა არმაზისხევის პიტიახშებისა და მათი ოჯახის წევრების სასაფლაოდ. ლიტ. 43.

ავტ.

1.6.1.2.10. სამთავროს სამაროვანზე აღმოჩენილი ხელოვნურად დეფორმირებული ადრეული შუა საუკუნეების თავის ქალების წარმომავლობა და ისტორიული მნიშვნელობა. /ნ. თავართქილაძე/. სამხრეთ კავკასია – არქეოლოგიური კონტექსტი. – 2020. – #1. – გვ. 94-116. – ქართ.; რეზ.: ქართ., ინგლ., რუს.
ნაშრომში „სამთავროს სამაროვანზე აღმოჩენილი ხელოვნურად დეფორმირებული თავის ქალების წარმომავლობა და ისტორიული მნიშვნელობა" შესწავლილია სამთავროს სამაროვანზე ადრეული შუა საუკუნეების დღემდე მოპოვებული ნორმალური და ხელოვნურად დეფორმირებული თავის ქალები, რომლებიც დაცულია თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტის ანთროპოლოგიური კვლევის ლაბორატორიაში. თავის ქალების გარდა გამოყენებულია ამავე ინსტიტუციაში დაცული კრანიოლოგიური კატალოგი და ყოველი თავის ქალას ინდივიდუალური ბლანკი. ნაშრომი, ასევე ეყრდნობა საქართველოს ეროვნულ მუზეუმში არსებული დავთრების ინფორმაციას, რომელთა საფუძველზე მოპოვებულია ცნობები სამთავროს სამაროვნის ადრეული შუა საუკუნეების სამარხების ტიპების, დაკრძალვის წესისა და არტეფაქტების შესახებ. ნაშრომში განხილულია თავის ქალას დეფორმაციის ტიპები, დაკრძალულთა სქესობრივ-ასაკობრივი სტრუქტურა, ფიზიოლოგიური სტრესის მარკერები და ანომალიების სიხშირე ამ პერიოდის მოსახლეობაში. ასევე განსაზღვრულია ინვენტარის გადანაწილება დეფორმანტთა და არადეფორმანტთა შორის იმის დასადგენად იყვნენ თუ არა დეფორმანტები ელიტარული ფენის წარმომადგენლები. შედგენილია ცხრილები სამთავროს სამაროვანზე მოპოვებული დეფორმირებული და არადეფორმირებული თავის ქალების სქესისა და ასაკის განაწილების მიხედვით, რაც ნათელ სურათს იძლევა დეფორმანტთა და არადეფორმანტთა სიცოცხლის საშუალო ხანგრძლივობასთან დაკავშირებით. დეფორმაციის მიზეზის დასადგენად განხილულია ისტორიული წყაროები